

■ Països amb greus desigualtats de gènere

6. Dimensió de gènere en la construcció de pau

- 67 països van patir greus desigualtats de gènere, dels quals destaquen particularment 34. El 69% dels conflictes armats per als quals existien dades sobre equitat de gènere van tenir lloc en contextos amb greus desigualtats.
- Durant l'any 2009 es va constatar la utilització de la violència sexual com a arma de guerra en la majoria de conflictes armats, destacant per la seva especial gravetat la RD Congo, Somàlia, Sri Lanka (est), Colòmbia, Myanmar, l'Índia (Jammu i Caixmir) i l'Iraq.
- El secretari general de l'ONU va presentar el seu primer informe sobre la violència sexual en els conflictes armats, i va assenyalar que la impunitat i la inacció governamental davant d'aquesta violència n'afavoreixen la propagació.
- El Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar les resolucions 1888 i 1889 amb l'objectiu de millorar la implementació de la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat, com també de la resolució 1820 sobre la violència sexual com a arma de guerra.
- L'Assemblea General de l'ONU va aprovar la creació d'una nova agència de Nacions Unides per a les dones que agruparà les institucions ja existents dedicades a l'equitat de gènere.

En aquest capítol s'analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme respecte a la construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere.¹ Aquesta perspectiva de gènere permet veure quins són els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també en quina mesura i de quina manera participen ambdós en la construcció de la pau i quines són les aportacions que les dones estan fent a aquesta construcció. El capítol està estructurat en tres blocs principals: el primer fa un repàs de la situació mundial respecte a les desigualtats de gènere mitjançant l'anàlisi de l'Índex d'Equitat de Gènere (IEG); en segon lloc, s'analitza la dimensió de gènere en l'impacte dels conflictes armats; finalment, l'últim apartat està dedicat a la construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere. Al principi del capítol s'adjunta un mapa en què apareixen assenyalats aquells països amb greus desigualtats de gènere segons l'Índex d'Equitat de Gènere.

6.1. Desigualtats de gènere

L'Índex d'Equitat de Gènere (IEG)² (indicador núm. 9)³ mesura l'equitat de gènere a partir de tres dimensions: educació (alfabetització i matriculació en tots els nivells educatius), activitat econòmica (ingressos i taxes d'activitat) i apoderament (participació en càrrecs electes i tècnics). La importància d'aquest indicador rau en el fet que es tracta d'un dels pocs que no es limita simplement a desagregar la informació per sexes, sinó a analitzar aquesta informació a partir de les relacions de desigualtat que s'estableixen entre homes i dones. És a dir, es tracta d'un indicador sensible al gènere.⁴

1. El gènere és la categoria analítica que posa de manifest que les desigualtats entre homes i dones són un producte social i no un resultat de la naturalesa, evidenciant la seva construcció social i cultural per distingir-les de les diferències biològiques dels sexes. El gènere pretén donar visibilitat a la construcció social de la diferència sexual i a la divisió sexual del treball i el poder. La perspectiva de gènere busca evidenciar que les diferències entre homes i dones són una construcció social producte de les relacions de poder desiguals que s'han establert històricament en el sistema patriarcal. El gènere com a categoria d'anàlisi té l'objectiu de demostrar la naturalesa històrica i situada de les diferències sexuals.

2. Elaborat per Control Ciutadà: <<http://www.socialwatch.org/es>>.

3. Vegeu l'annex 1 (Taula de països i indicadors i descripció dels indicadors).

4. Mentre que les estadístiques desagregades per sexe proporcionen informació factual sobre la situació de la dona, un indicador sensible al gènere proporciona evidència directa de l'estatus de la dona respecte a un determinat estàndard o a un grup de referència, en aquest cas els homes. Schmeidl, Susan i Piza-Lopez, Eugenia. *Gender and Conflict Early Warning: A Framework for Action*. International Alert, 2002: <<http://www.international-alert.org/publications/pub.php?p=80>>

Taula 6.1. Països amb greus desigualtats de gènere

Països amb IEG entre 50 i 60¹

Albània	<i>Guinea</i>	<i>Síria</i>
<i>Angola</i> ²	<i>Indonèsia</i>	<i>Sri Lanka</i>
Algèria	<i>Iran</i>	Surinam
<i>Bangladesh</i>	<i>Kenya</i>	Swazilàndia
Burkina Faso	Malàisia	<i>Tadjikistan</i>
Cap Verd	<i>Mali</i>	Tanzània
<i>Corea, Rep.</i>	Malta	<i>Timor-Leste</i>
Emirats Àrabs Units	Nicaragua	<i>Uzbekistan</i>
Etiòpia	Qatar	Vanuatu
Gabon	Samoa	Zàmbia
Ghana	<i>Senegal</i>	<i>Zimbabwe</i>

Països amb IEG inferior a 50

<i>Àrabia Saudita</i>	Guinea Equatorial	Pakistan
Bahrein	Iemen	Palestina ³
Benin	Índia	República
<i>Camerun</i>	Jordània	Centreafricana
<i>Congo, Rep.</i>	<i>Líban</i>	Sant Tomé i Príncep
<i>Côte d'Ivoire</i>	Malawi	Sierra Leone
<i>Djibouti</i>	<i>Marroc</i>	Sudan
<i>Egipte</i>	<i>Mauritània</i>	Togo
<i>Eritrea</i>	<i>Nepal</i>	Tunísia
Gàmbia	<i>Níger</i>	Turquia
Guatemala	Nigèria	Txad
<i>Guinea-Bissau</i>	Oman	

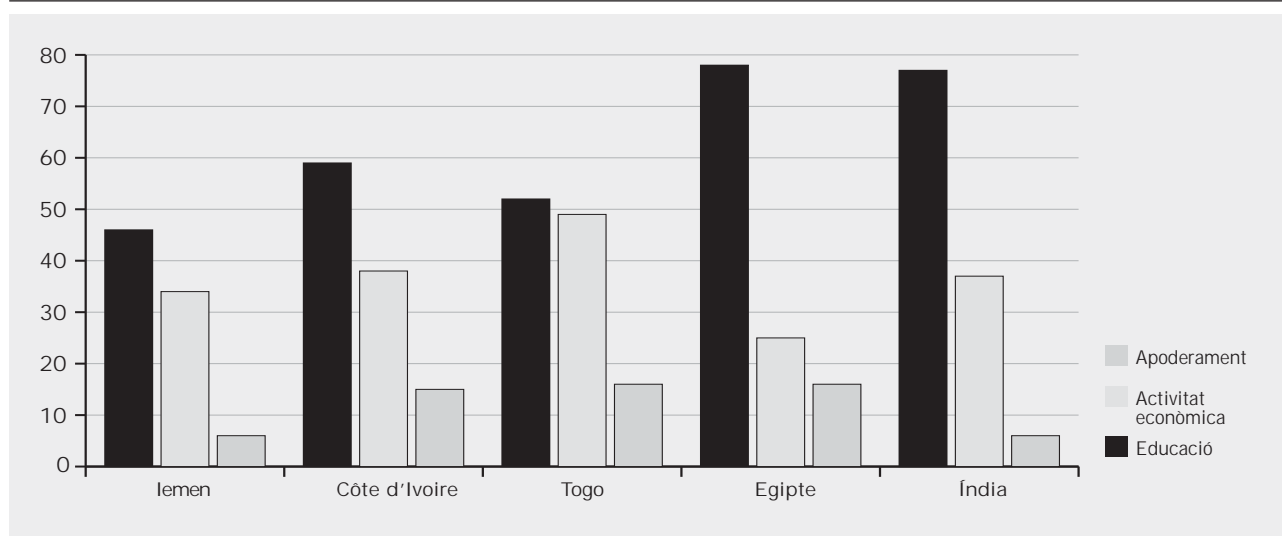
1. L'IEG estableix un valor màxim de 100 que indicaria una situació d'equitat plena. S'ha pres com a referència el número 60 ja que aquest és la mitjana mundial.
2. En negreta els països amb un o més conflictes armats actius i en cursi els països amb una o més tensions actives durant el 2009.
3. Control Ciutadà denomina Palestina, Gaza i Cisjordània.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IEG 2008.

Encara que l'IEG no aborda totes les facetes de l'equitat de gènere, sí que permet assenyalar que **la situació de les dones és greu a 67 països, i especialment greu en 34.**⁵ Es pot afegir que, d'acord amb les dades recopilades en aquest indicador, **cap país del món no ha assolit la plena equitat** en matèria de gènere, encara que sí que hi ha països que han assolit aquesta equitat en la dimensió educativa. L'anàlisi que s'obté creuant les dades d'aquest indicador amb el dels països que es troben en situació de conflicte armat revela que 12 dels països en què es dona aquesta situació de gravetat en termes d'equitat de gènere passen un o diversos conflictes armats. Cal puntualitzar que per a cinc dels països en els quals hi ha un o més conflictes armats, no hi ha dades sobre equitat de gènere. Això implica que 18 dels 31 conflictes armats actius durant el 2008 es van produir en països on hi havia greus desigualtats de gènere, i que cinc d'aquests conflictes tenien lloc en països sobre els quals no hi ha dades disponibles sobre això. Així, **el 69% dels conflictes armats per als quals existien dades sobre equitat de gènere van tenir lloc en contextos amb greus desigualtats.** Només en sis països, en els quals hi havia un o més conflictes armats, les xifres d'equitat de gènere no entraven dins dels límits de gravetat establerts en aquest informe. Aquesta realitat seria coincident amb les tesis que defensen algunes autores quan apunten que la iniquitat de gènere en un país eleva les probabilitats que aquest experimenti un conflicte armat de caràcter intern.⁶

A més, a 34 dels països amb greus desigualtats hi havia una o més situacions de tensió. Això significa que **41 de les 76 tensions actives durant l'any 2009 van transcórrer en països en els quals hi havia greus desigualtats de gènere, la qual cosa suposa un 54% de les tensions.**

Gràfic 6.1. Països amb pitjor IEG el 2009

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IEG 2009.

5. Aquesta classificació és responsabilitat de l'autora d'aquest estudi, no de Control Ciutadà.
6. Caprioli, Mary. "Gender equality and state aggression: the impact of domestic gender equality on state first use of force". *International Interactions*, vol. 29, issue 3. (2003). P. 195-214. Caprioli, Mary. "Primed for violence: the role of gender inequality in predicting internal conflict". *International Studies Quarterly*. Vol. 49, núm. 2 (2005). P. 161-178.

6.2. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'aborda la dimensió de gènere en el cicle del conflicte, i, en especial, respecte a la violència contra les dones. Els conflictes armats són fenòmens amb una dimensió de gènere enormement important. En primer lloc, mitjançant l'anàlisi de gènere es desmunta la visió tradicional dels conflictes armats com a realitats neutres i es posa en qüestió el fet que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder en termes de gènere que hi ha en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen seriosos dubtes a les afirmacions que pretenen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics

La violència sexual és una arma de guerra àmpliament estesa pràcticament en tots els conflictes armats que transcorren en l'actualitat i la seva utilització té la intenció de causar un impacte en el teixit social de les comunitats que es veuen afectades per aquest crim de guerra, a més d'un dany no fàcilment reparable en les dones que la sofreixen.⁷ Des de l'any 2008, la violència sexual ha passat a ser un tema d'especial importància en l'agenda internacional sobre la dimensió de gènere en els conflictes armats, després de l'aprovació de la resolució 1820 del Consell de Seguretat de l'ONU. Al llarg de l'any 2009 es van produir nombroses denúncies sobre la utilització de la violència sexual tant en contextos de conflicte armat com de tensió política i social.

Al continent africà van destacar per la seva especial gravetat la situació de la RD Congo, on la violència sexual com a arma de guerra ha adquirit proporcions endèmiques, i la de Guinea, on la violència sexual en el marc de la repressió a l'oposició política va tenir un ampli ressò internacional.

La RD Congo va continuar sent un escenari en què la violència sexual en el marc del conflicte armat que afecta l'est del país va tenir un impacte alarmant. L'OCHA va assenyalar que durant els sis primers mesos del 2009 es van registrar 5.400 denúncies de violacions a la província de Kivu Sud. Altres fonts recullen que des del gener i fins al mes de novembre, 7.000 dones i nenes havien estat víctimes de la violència sexual a l'est de la RD Congo.⁸ Diverses ONG van denunciar també que el nombre d'homes que estava sent víctima de la violència sexual estava augmentant, i que

en alguns llocs podria representar el 10% de les víctimes d'aquesta violència. D'altra banda, al seu informe *Congo: Five Priorities for a Peacebuilding Strategy*, l'International Crisis Group (ICG),⁹ apuntava la **fi de la impunitat dels crims sexuals com una de les eines imprescindibles per a la consolidació de la pau a la zona a llarg termini**. Segons aquesta institució, les ordres de detenció emeses pel Tribunal Penal Internacional per a crims de guerra que inclouen la violència sexual, haurien d'anar acompanyades de reformes en el sistema judicial congolès. L'ICG va advertir sobre el temor de les víctimes respecte al fet que la denúncia d'aquesta violència pugui suposar l'esclat o increment de tensions en les comunitats locals. Aquesta situació dificulta la persecució dels crims i l'assistència a les víctimes, d'una banda, i alhora dóna compte de la importància que la dimensió de gènere té en les dinàmiques dels conflictes armats i, per tant, de la necessitat que sigui contemplada com un element rellevant en la recerca de solucions. Un dels esdeveniments més destacats de l'any va ser la violació d'almenys 20 dones en una presó a Goma durant l'intent de fuga protagonitzat per combatents reclusos, condemnats majoritàriament per assassinats i violacions, entre altres càrrecs. La MONUC afirma que havia advertit el Govern sobre la necessitat urgent de millorar les condicions carceràries al país. A més, diverses ONG van denunciar que la violació de recluses és una pràctica freqüent al país.

El 2009 es va denunciar l'ús de la violència sexual a la RD Congo, Guinea, Somàlia, el Sudan, Colòmbia, Sri Lanka, Myanmar i l'Índia, entre d'altres.

UNICEF i l'ACNUR van denunciar que a **Somàlia** i al **Sudan** s'estan cometent crims de guerra i crims contra la humanitat diàriament, entre els quals s'inclouen la violència sexual i el reclutament de menors. Dones desplaçades internes han estat víctimes de violacions i altres formes de violència sexual.

A **Guinea**, nombroses organitzacions de drets humans van denunciar que almenys 33 dones van ser víctimes de la violència sexual durant els incidents que van tenir lloc el 28 de setembre, en els quals 157 persones van morir com a conseqüència de la repressió contra els manifestants que rebutjaven la possible candidatura presidencial del cap de la Junta Militar, Mousa Dadis Camara. Malgrat que el Govern va negar que hi hagués hagut violència sexual, nombrosos testimonis, com també algunes de les víctimes, van afirmar que les forces de seguretat van ser responsables de violacions. Diverses organitzacions de drets humans van demanar al Consell de Seguretat una acció urgent de resposta davant d'aquesta violència.

A Àsia, l'ONG Caritas va denunciar la violència sexual en el conflicte armat de **Sri Lanka**, on aquesta ONG està duent a terme tasques humanitàries. La greu situació als campaments de desplaçats interns –establerts i controlats pel Govern per a la població tàmil desplaçada com a conseqüència de l'ofensiva militar i dels enfront-

7. Per a més informació sobre els diferents contextos de conflicte armat i tensió, vegeu els capítols 1 (Conflictes armats) i 2 (Tensions).

8. IRIN. *DRC: Sexual violence prevention and re-integration funding "falls through cracks"*. IRIN, 4 de novembre de 2009.

9. International Crisis Group. *Congo: Five Priorities for a Peacebuilding Strategy*. Africa Report, núm.150. International Crisis Group. 11 de maig de 2009: <<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=6095&CFID=66705958&CFTOKEN=16975337>>.

taments entre el grup armat d'oposició LTTE i les Forces Armades– inclou amuntegament i falta d'intimitat, fet que afavoreix la violència i l'abús contra les dones.

A **Myanmar**, diverses organitzacions internacionals es van fer ressò de les denúncies elevades per les ONG locals respecte a la utilització de la violència sexual com a arma de guerra per part de les Forces Armades, en particular durant l'ofensiva que es va dur a terme la primera meitat de l'any a l'estat Karen contra la insurgència d'aquest grup ètnic. Diverses dones van ser víctimes d'abusos sexuals i posteriorment assassinades per membres de l'Exèrcit de Myanmar. Algunes organitzacions van denunciar que en les últimes dues dècades s'havien documentat prop de 2.000 casos d'abús sexual per part de les Forces Armades, però que la xifra real podria ser molt superior, ateses les dificultats que suposa per a les dones denunciar aquest tipus d'abusos.

A l'estat indi de **Jammu i Caixmir**, la violació i assassinat de dues dones musulmanes en mans de les forces de seguretat índies va desembocar en intenses manifestacions i protestes socials. Les organitzacions de drets humans han denunciat reiteradament que els 600.000 efectius militars desplegats a l'estat han incorregut amb freqüència en violacions dels drets de la població civil. Tant les forces de seguretat índies com la insurgència caixmir han utilitzat la violència sexual com a arma de guerra en el transcurs del conflicte.¹⁰

Respecte a la situació al continent americà, Oxfam Internacional va publicar l'informe *La violència sexual a Colòmbia*,¹¹ en què denuncia la **utilització sistemàtica i generalitzada** d'aquesta violència en el conflicte colombià com una arma de guerra. La xifra exacta de dones víctimes de la violència sexual resulta impossible de determinar, ja que el nombre de denúncies representa només una petita part del total de dones que han estat afectades. A més, segons assenyala Oxfam Internacional, els informes resultants de les autòpsies no recullen aquest delictes, que es considera que pertany a l'àmbit privat i, per tant, de menys importància que altres com la tortura o l'assassinat. L'informe assenyala que de 183 casos recopilats pel Tribunal Constitucional colombià, el 58% eren responsabilitat dels paramilitars, el 23% de la força pública, el 8% de les guerrilles i en la resta de casos es desconeixia l'autoria. L'ús de la violència sexual va provocar el desplaçament forçat d'un elevat nombre de dones. Les dones indígenes i afrocolombianes es troben en una situació d'especial vulnerabilitat davant d'aquesta violència, ja que a la discriminació de gènere s'uneix la discriminació per la seva pertinença ètnica i per la pobresa que afecta especialment les seves comunitats. Oxfam apunta també a la responsabilitat de l'Estat en la impunitat en què habitualment queden els crims sexuals, que van ser ocultats. D'acord

amb l'informe d'Oxfam, el Govern colombià ha incomplert la seva responsabilitat de protegir les víctimes. Per la seva part, Caritas va denunciar que prop del 20% de les dones desplaçades ho van fer com a conseqüència de la violència sexual.

D'altra banda, el secretari general de l'ONU va denunciar en el seu informe sobre l'impacte del conflicte armat colombià en els menors¹² que aquests sofreixen greus violacions dels drets humans, com l'assassinat, la tortura, el reclutament forçat i la violència sexual. Aquesta violència afecta particularment les nenes. Les menors que formen part dels grups armats són amb freqüència forçades a mantenir relacions sexuals a edats molt primerenques, a usar mètodes anticonceptius perjudicials per a la seva salut i a avortar en els casos d'embaràs, segons l'informe.

Durant el 2009 es van divulgar informacions respecte a la violència sexual comesa contra dones integrants de les **Forces Armades nord-americanes** pels seus propis companys de l'Exèrcit. Segons el Departament d'Assumptes de Veterans, el 30% de les dones militars nord-americanes han estat violades durant el seu servei, el 71% han sofert una agressió sexual i el 90% han estat assetjades sexualment. A més, el Departament de Defensa va reconèixer en el seu informe de l'any 2009 sobre l'abús sexual que aproximadament el 90% de les agressions sexuals comeses en l'àmbit militar no són denunciades. Aquesta situació podria ser especialment greu entre les tropes desplegades a l'Iraq i l'Afganistan.

b) Resposta local i internacional davant la violència sexual com a arma de guerra

Com a resposta a la violència sexual com a arma de guerra es van produir diferents iniciatives tant de la societat civil com dels governs o de Nacions Unides, entre les quals es pot destacar diverses accions en l'àmbit nacional i l'aprovació de la resolució 1888 del Consell de Seguretat de l'ONU.

L'**Oficina de l'Assessora Sènior i Coordinadora per a la Violència Sexual a la RD Congo de Nacions Unides** va presentar l'**Estratègia Global per Combatre la Violència Sexual a la RD Congo**.¹³ Aquesta estratègia inclou quatre components estratègics que, al seu torn, inclouen objectius concrets.

El Govern de **Libèria** i Nacions Unides van desenvolupar també un Programa Conjunt sobre Violència Sexual i de Gènere que inclou cinc pilars amb què es pot fer front a aquesta violència que, com a conseqüència de la seva exacerbació durant els anys del conflicte armat, s'ha convertit en una part integral de les relacions de gènere

10. Bastick, Megan; Grimm, Karin i Kunz, Rahel. *Sexual Violence in Armed Conflict. Global Overview and Implications for the Security Sector*. Ginebra: DCAF, 2007.

11. San Pedro, Paula. *La violència sexual en Colòmbia. Un arma de guerra*. Oxfam Internacional, 2009. <<http://www.intermonoxfam.org/es/page.asp?id=3628>>.

12. Informe del secretari general sobre els nens i el conflicte armat a Colòmbia. 28 d'agost de 2009, S/2009/434: <<http://www.un.org/spanish/docs/report09/repl09.htm>>.

13. Office of the Senior Adviser and Coordinator for Sexual Violence, *Comprehensive Strategy on Combating Sexual Violence in DRC*, març 2009 <<http://www.stoprabenow.org/pdf/SVStratExecSummaryFinal18March09.pdf>>.

Taula 6.2. Estratègia global per combatre la violència sexual a la RD Congo

Components	Objectius
Lluita contra la impunitat per als casos de violència sexual	Enfortir les capacitats de les institucions judicials i desenvolupar una política de justícia penal centrada en la violència sexual.
	Millorar l'accés de les víctimes a la justícia.
	Garantir l'efectiva aplicació de les lleis nacionals sobre violència sexual.
	Garantir la reparació a les víctimes.
Prevenició i protecció davant la violència sexual	Prevenir i/o mitigar les amenaces, com també reduir la vulnerabilitat i riscos de patir violència sexual.
	Enfortir la resiliència de les supervivents.
	Crear un ambient de protecció.
Reforma del sector de la seguretat	Rendició de comptes: les forces de seguretat han de prevenir i respondre de manera efectiva davant la violència sexual i garantir que tots els perpetradors rendiran comptes.
	Escrutini: s'incorporaran mecanismes encaminats a la exclusió d'aquells individus sense la integritat suficient, d'acord amb els estàndards internacionals en drets humans.
	DDR/integració en les forces de seguretat: s'han d'establir procediments d'assistència a les supervivents de la violència sexual.
Resposta multisectorial a les supervivents de la violència sexual	Millorar el marc de referència per a la resposta multisectorial en els àmbits comunitari i local.
	Desenvolupar un protocol nacional per a l'assistència multisectorial entre els ministeris competents.

al país. Els pilars són: 1) millora del benestar psicosocial de les supervivents de la violència sexual i de gènere; 2) millora de l'atenció sanitària a les supervivents; 3) enfortiment de la justícia penal incloent l'establiment d'un tribunal específic per jutjar els perpetradors; 4) integració de la seguretat i la protecció en els sistemes de prevenció i gestió de la violència sexual de gènere i millora de l'accessibilitat als centres d'acollida per a supervivents; 5) enfortiment dels mecanismes de capacitació, gestió i coordinació, en especial el Ministeri de Gènere.

Tant l'estratègia de la RD Congo com el programa de Libèria fan referència a elements similars; posen èmfasi en la importància del disseny d'estratègies de prevenció de la violència sexual i en l'atenció a les víctimes de manera integral, i aborden tant la dimensió de salut com els aspectes psicosocials de la intervenció. Un aspecte important és la menció que es fa a la importància de considerar la violència sexual en el marc de la seguretat, ampliant així la noció tradicional de seguretat en què aquest tipus de violència no era considerada una amenaça sinó un problema de caràcter privat.

Respecte a la tasca del **secretari general de l'ONU** sobre aquesta qüestió, aquest va presentar el seu **informe sobre violència sexual d'acord** amb el que estableix la resolució 1820 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre violència sexual en contextos de conflicte armat.¹⁴ La

resolució insta el secretari general que informi sobre les situacions de conflicte armat en les quals s'ha utilitzat aquesta violència de manera sistemàtica o generalitzada contra la població civil, analitzi les tendències i la prevalença d'aquesta violència, faci propostes per reduir la vulnerabilitat de les dones i les nenes, expliqui quins plans existeixen per a la recopilació d'informació sobre la violència sexual, com també sobre les mesures adoptades per les parts en conflicte en compliment de l'establert per la resolució 1820, entre altres qüestions. L'informe reconeix la incapacitat actual per oferir una xifra del nombre de persones que han estat víctimes d'aquesta violència, ja que moltes víctimes prefereixen no denunciar davant de la falta de protecció i l'estigma social que sofreixen en molts contextos.

El secretari general va recordar que **la violència sexual ha estat considerada una forma de genocidi per la jurisprudència internacional** i va assenyalar que en aquells contextos en què s'ha utilitzat com a arma de guerra, les probabilitats que persisteixi una vegada finalitzat el conflicte són molt elevades; aquest fet representa, per tant, un greu obstacle per a la consolidació de la pau i la rehabilitació dels països que han patit un conflicte armat. L'informe assenyala que la violència sexual s'està utilitzant en països com la **RD Congo, el Sudan, Uganda, el Txad, República Centrafricana, Côte d'Ivoire, l'Iraq, l'Afganistan, Myanmar i el Nepal**.¹⁵ La violència sexual pot ser una forma de **depuració ètnica, per**

14. Informe del secretari general presentat de conformitat amb el que disposa la resolució 1820 (2008) del Consell de Seguretat, 15 de juliol de 2009, S/2009/362, <<http://www.un.org/spanish/docs/report09/repl09.htm>>.

15. L'informe únicament recopila informació sobre aquells contextos que formen part de l'agenda del Consell de Seguretat de l'ONU, encara que es reconeix que són molts més els països en situació de conflicte armat en els quals la violència sexual constitueix una arma de guerra.

mantenir el control territorial i intimidar la població local, controlar el comportament social de les dones i, fins i tot, per fomentar entre les dones la pràctica d'atemptats suïcides, una vegada que el seu honor ha estat vulnerat. A més, en molts casos, els actors armats converteixen les dones en esclaves sexuals.

El secretari general de l'ONU va constatar al seu informe que la impunitat i la inacció governamental davant la violència sexual n'afavoreix la propagació i destaca la necessitat que els estats adoptin mesures enèrgiques que posin fi a la impunitat i castiguin els perpetradors. L'informe assenyala també que els conflictes armats aguditzen la violència contra les dones que ja existia durant l'etapa prebèl·lica, i la impunitat la perpetua durant el període postbèl·lic. A més, assenyala que la violència sexual té un impacte sobre tot el conjunt dels drets civils, culturals, econòmics, polítics i socials de les víctimes.

D'altra banda, al mes de setembre el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la **resolució 1888**, en la qual es recomanen una sèrie de mesures concretes per lluitar contra la violència sexual en els conflictes armats i garantir la protecció de les víctimes davant d'aquesta violència. En concret, la resolució insta:

- a) el secretari general a nomenar un representant especial que lideri i coordini el treball en aquesta matèria;
- b) el secretari general a designar un equip d'experts que s'ocupi de les situacions d'especial gravetat en contextos de conflicte armat i reforci el treball de Nacions Unides sobre el terreny, així com el dels governs afectats;
- c) els estats que aprovin reformes legislatives i judicials que garanteixin la compareixença davant la justícia dels perpetradors de violència sexual i la protecció de les víctimes;
- d) que la violència sexual estigui present a totes les agendes de les negociacions facilitades per Nacions Unides.

A més, a la resolució es manifesta la intenció del Consell de Seguretat de considerar que la violència sexual sigui un dels elements que cal tenir en compte a l'hora d'adoptar o prorrogar sancions selectives en contextos de conflicte armat.

La representant especial del secretari general de l'ONU per a la qüestió dels nens i els conflictes armats, Radhika Coomaraswamy, va presentar també el seu informe anual en el qual va denunciar que **la utilització de la violència sexual contra els menors és una característica cada vegada més freqüent dels conflictes armats**.¹⁶ Coomaraswamy va destacar que aquesta violència és particular-

ment freqüent als campaments que acullen les persones refugiades i internes desplaçades i als voltants d'aquests emplaçaments. A més, els menors estan especialment exposats a aquesta violència durant el transcurs d'operacions militars en zones civils i durant el reclutament militar. Malgrat que són les nenes les que pateixen més la violència sexual, també hi ha constància de nens que han estat víctimes d'aquesta violència. D'altra banda, el temor a ser atacats durant els trajectes als centres escolars priva molts menors del seu dret a l'educació. En paral·lel a aquest informe, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1882 sobre els nens i els conflictes armats en la qual, entre altres qüestions, es condemna la utilització de la violència sexual contra els menors.¹⁷

c) Violència de gènere en contextos bèl·lics

Respecte a l'impacte **d'altres violències en el marc dels conflictes armats**, es pot destacar la situació de **l'Afganistan** per diferents motius. En primer lloc, per l'aprovació de la Llei Xiïta sobre l'Estatut Personal que legalitza diferents formes de violència contra les dones. Malgrat les protestes que la seva aprovació va generar al març, les modificacions dutes a terme pel president Hamid Karzai a penes van representar canvis substancials en la llei, que autoritza les violacions dins del matrimoni, atorga la custòdia dels menors exclusivament a pares i avis, exigeix que les dones que vulguin treballar tinguin el permís dels seus marits i permet que un violador no sigui perseguit per la llei si paga una compensació econòmica a la seva víctima. Aquesta llei regula la situació de la població xiïta, que representa entre el 10% i el 20% de la població afganesa, i entra en clara contradicció amb la Constitució del país que prohibeix qualsevol discriminació per motius de sexe.

En segon lloc, cal destacar els elevats índexs de violència i coacció contra les dones durant el transcurs de les eleccions al mes d'agost. Malgrat que el nombre de dones candidates era el més alt en uns comicis des de la caiguda del règim talibà –326 dones es van presentar

per a les eleccions als consells provincials–, la participació de les dones es va veure seriosament minvada per diferents factors. El clima generalitzat de violència i inseguretat, així com les amenaces específicament dirigides contra les dones per part de la insurgència talibana i la manca de personal electoral femení, van dificultar o impedir que les dones poguessin votar. Almenys 650 col·legis electorals per a dones van romandre tancats,

i la participació de les dones va ser menor que en comicis anteriors.

Les dones de l'Afganistan van sofrir elevats índexs de violència durant la celebració de les eleccions

16. Informe de la representant especial del secretari general per a la qüestió dels nens i els conflictes armats, 6 d'agost de 2009, A/64/254, <<http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?Open&DS=A/64/254&Lang=S>>.

17. Resolució 1882 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre els menors i els conflictes armats de 4 d'agost de 2009, <<http://www.un.org/spanish/docs/sc09/scri09.htm>>.

6.3. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitzen algunes de les iniciatives més destacades per incorporar la perspectiva de gènere als diferents àmbits de la construcció de la pau.

a) L'agenda internacional de pau i gènere l'any 2009

El secretari general de l'ONU va presentar el seu informe anual sobre l'aplicació de la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat, en el qual va recollir tant les mesures adoptades per part de Nacions Unides durant el període comprès entre octubre del 2008 i octubre del 2009 com diferents recomanacions per millorar aquesta implementació. L'informe va destacar la necessitat d'aprofundir i enfortir l'aplicació d'aquesta normativa en un context en el qual els conflictes armats tenen un greu impacte en termes de gènere. El secretari general va fer diverses propostes de caràcter concret, entre les quals es pot destacar:

- a) L'adopció per part dels estats membres de les mesures oportunes per enjudiciar els responsables de la violència sexual en els conflictes armats.
- b) Garanties per part dels estats que les dones estaran representades en tots els nivells d'adopció de decisions.
- c) Aplicació per part del Consell de Seguretat de l'ONU d'una estratègia que asseguri la participació de les dones en tots els processos de pau (negociació, mediació, reconstrucció postconflicte), com també un augment en el nombre de dones designades com a

representants especials del secretari general de l'ONU.

- d) Garanties per part del Consell de Seguretat de l'ONU que els acords de pau inclouran les necessitats i inquietuds de les dones i les nenes.
- e) Exigència del Consell de Seguretat que tots els informes que presentin els països davant d'aquesta institució inclouran informació concreta sobre les conseqüències dels conflictes armats per a dones i nenes, incloent dades desagregades per sexe i edat en tant que sigui possible.

D'altra banda, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1889 amb l'objectiu de concretar mesures per a la millor aplicació de la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat de l'any 2000. La resolució insta els estats membres i les organitzacions internacionals i regionals que adoptin mesures per garantir la participació de les dones en totes les etapes dels processos de pau; demana al secretari general de l'ONU que elabori una estratègia perquè augmenti el nombre de dones designades per interposar bons oficis en el seu nom i que tots els informes que presenti al Consell de Seguretat incloguin informació sobre les conseqüències dels conflictes armats en les dones i les nenes. Així mateix, assenyala la voluntat del Consell de Seguretat d'incloure en els mandats de les missions de Nacions Unides disposicions per a la promoció de l'equitat de gènere, entre altres mesures.

Els plans nacionals d'acció sobre la resolució 1325 constitueixen una de les principals eines mitjançant les quals els governs han concretat el seu compromís amb la implementació de la resolució 1325. Durant el 2009 tres governs van aprovar plans d'acció: Libèria, Xile i Portugal.

Taula 6.3. Pla d'Acció Nacional de Libèria sobre la resolució 1325

Pilar I. PROTECCIÓ
Tema estratègic 1: Proveir assistència psicosocial i d'afrontament del trauma a dones i nenes. Tema estratègic 2: Protegir els drets i reforçar la seguretat de dones i nenes. Tema estratègic 3: Incrementar l'accés a una educació en salut de qualitat, amb especial èmfasi en la salut reproductiva i el VIH/sida.
Pilar II. PREVENCIÓ
Tema estratègic 4: Prevenir totes les formes de violència contra les dones i les nenes, incloent la violència de gènere i la sexual.
Pilar III. PARTICIPACIÓ I APODERAMENT
Tema estratègic 5: Promoure la plena participació de les dones en la prevenció de conflictes i processos de construcció de pau i rehabilitació postbèlica en tots els nivells administratius. Tema estratègic 6: Apoderar les dones mitjançant un major accés a l'habitatge i als recursos naturals, i enfortir la seva participació en la gestió del medi ambient.
Pilar IV. PROMOCIÓ
Tema estratègic 7: Promoure la participació dels grups de dones en la implementació del Pla d'Acció i advocar per un major accés als recursos tant pel Govern com pels grups de dones. Tema estratègic 8: Promoure la participació de les dones en la prevenció de conflictes, alerta primerenca, construcció de pau, seguretat i rehabilitació postbèlica mitjançant l'educació i la formació. Tema estratègic 9: Augmentar les capacitats tècniques i institucionals governamentals i de la societat civil, incloent els grups de dones per implementar de manera efectiva el Pla d'Acció. Tema estratègic 10: Promoure la plena implicació governamental i de la societat civil, incloent els grups de dones, en la supervisió i avaluació del Pla d'Acció.

El Govern de **Libèria** va presentar el seu **Pla d'Acció Nacional sobre la resolució 1325** en el marc del "Col·loqui Internacional sobre el Poder de les Dones, Lideratge del Desenvolupament i Pau i Seguretat", celebrat a Libèria amb la presència de caps d'Estat i de Govern, ministres, gerents generals, presidentes i directores executives, així com líders d'ONG i comunitats. El Pla d'Acció, **el primer aprovat en un país en procés de construcció de pau postbèlica**, va ser elaborat de manera coordinada entre el Govern liberianès, la missió de Nacions Unides al país –UNMIL– i l'Institut Internacional d'Investigacions i Capacitació de Nacions Unides per a la Promoció de la Dona (INSTRAW, per les seves sigles en anglès). Aquest Pla tindrà un període d'aplicació de quatre anys, durant els quals s'hauran de presentar diversos informes de seguiment tant al Govern com al Comitè per a l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones i, eventualment, al Consell de Seguretat.

Els objectius establerts en aquest Pla d'Acció són diversos. En primer lloc, enfortir i desenvolupar polítiques, procediments i mecanismes de prevenció, resposta i protecció per promoure els drets humans de les dones i garantir la seva seguretat a escala nacional i personal. En segon lloc, es pretén promoure el disseny, desenvolupament i institucionalització de polítiques econòmiques, socials i de seguretat que afavoreixin l'apoderament de les dones i les nenes per participar d'una manera plena i efectiva en el procés de construcció de pau postbèlica en tots els nivells, incloent la presa de decisions. El tercer i últim objectiu d'aquest Pla d'Acció és enfortir la coordinació i coherència de totes les activitats dutes a terme amb perspectiva de gènere, seguint la lletra i l'esperit de la resolució 1325.

Xile va posar en marxa el Pla d'Acció Nacional per a la Implementació de la Resolució del Consell de Seguretat de l'Organització de Nacions Unides 1325/2000 "Dones, Seguretat i Pau". Les línies d'acció del pla xilès són les següents: a) aplicar un enfocament de gènere en el respecte i la promoció dels drets humans tant a Xile com fora de les seves fronteres; b) promoure la participació equitativa de les dones, tant en operacions de pau com també en les instàncies de decisió sobre aquestes; c) considerar en el disseny, implementació i execució de les polítiques de cooperació internacional la perspectiva de gènere en el seu sentit més ampli; d) enfortir la capacitat tècnica, tant dels funcionaris públics com de la societat civil en relació amb la perspectiva de gènere, seguretat i conflicte; i i) promoure la implementació de la resolució 1325 a la regió, mitjançant l'intercanvi d'experiències, la cooperació internacional, tant en l'àmbit bilateral com en els mecanismes regionals d'operacions de pau, dels quals Xile en forma part.

Portugal també va aprovar el Pla Nacional d'Acció per a la Implementació de la Resolució CSNU 1325 (2000) sobre Dones, Pau i Seguretat (2009-2013). El Pla compta amb cinc objectius principals: a) augmentar la participació de les dones i integrar la dimensió d'igual-

tat de gènere a totes les fases dels processos d'enfortiment de la pau i a tots els àmbits de la presa de decisions; b) garantir l'enfortiment de les capacitats de les persones que participen en la construcció de la pau, en temes com la igualtat de gènere i la violència de gènere, com també en altres aspectes destacats de les resolucions 1325 i 1820; c) promoure i protegir el respecte pels drets humans de les dones en zones de conflicte i en contextos de postconflicte, prenent en consideració la prevenció i l'eliminació de la violència de gènere i la promoció de l'apoderament de les dones; d) aprofundir i difondre el coneixement sobre els temes relatius a la dona, la pau i la seguretat, perquè s'inclouguin en les activitats d'enfortiment de capacitats i perquè hi hagi sensibilització entre els responsables de les polítiques i el públic en general; i i) promoure la participació de la societat civil en la implementació de la resolució 1325.

Algunes organitzacions de la societat civil com IANSA i l'Observatori sobre Gènere i Violència Armada van celebrar l'aprovació del Pla d'Acció de Portugal, però van destacar algunes de les manques d'aquest Pla. Així, van assenyalar que podria haver servit per abordar la inseguretat que experimenten les dones com a conseqüència de la violència armada més enllà dels conflictes armats, atenent qüestions com el desarmament i el control de les armes, la seguretat pública i la violència de gènere, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional.

Paral·lelament, el grup d'expertes britàniques Gender Action for Peace and Security va dur a terme el projecte "The Global Monitoring Checklist on Women, Peace and Security" amb l'objectiu d'analitzar la implementació de la resolució 1325 en diversos països en situació de conflicte o postconflicte (Afganistan, Nepal, Sri Lanka, RD Congo, Irlanda del Nord).¹⁸ Algunes conclusions respecte a l'impacte de la resolució en aquests contextos assenyalen que els governs manquen d'un enteniment ampli i profund dels diferents aspectes essencials als quals fa referència la 1325, com la relació entre les dones i assumptes com la reforma del sector de la seguretat, la governabilitat, les reformes legals o les negociacions de pau. D'altra banda, és difícil avaluar la implementació de la 1325, ja que no hi ha mecanismes per mesurar, supervisar i avaluar els progressos en l'àmbit de les dones, la pau i la seguretat. A més, hi ha una falta de lideratge polític en tots els nivells per avançar en aquesta agenda. A escala nacional això es tradueix que la responsabilitat sobre la 1325 és assumida pels ministeris de gènere, que amb prou feines compten amb recursos econòmics, en comptes de per aquells ministeris amb responsabilitat en l'àmbit de la pau i la seguretat. El pressupost dedicat pels governs per a la resolució 1325 és limitat i el finançament a les organitzacions que treballen en l'àmbit del gènere, les dones, la pau i la seguretat és insuficient. Gender Action for Peace and Security va assenyalar que tampoc no hi ha informació oficial fiable i accessible sobre la violència contra les dones. Així mateix, les dones continuen sense poder participar de manera substantiva en tots els nivells de la

18. GAPS UK, *Global Monitoring Checklist on Women, Peace and Security*, <http://www.gaps-uk.org/img_uploaded/Global%20Monitoring%20Checklist%20full%20resource.pdf>.

Quadre 6.1. Les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat

Des de l'any 2000 el Consell de Seguretat de l'ONU ha aprovat quatre resolucions sobre les dones, la pau i la seguretat (1325, 1820, 1888 i 1889). La primera d'aquestes, la 1325, va establir el marc general per abordar dues qüestions fonamentals: l'impacte de gènere dels conflictes armats –en especial les conseqüències d'aquests conflictes sobre les dones– i el paper de les dones en la construcció de la pau. Posteriorment, i impulsat pel Govern dels Estats Units, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1820 sobre la violència sexual com a arma de guerra. Les dues noves resolucions aprovades el 2009 pretenen contribuir a una millor implementació de les anteriors mitjançant mesures concretes.

La inclusió de la qüestió de la violència sexual com a arma de guerra a l'agenda del Consell de Seguretat, així com el ressò mediàtic d'aquest assumpte, fonamentalment com a conseqüència de la seva utilització a gran escala en el conflicte armat de la RD Congo han comportat que el tema concret de la violència sexual estigui ocupant un espai important en els debats sobre gènere, pau i seguretat. L'estatut de Roma de la CPI i la jurisprudència del Tribunal Penal Internacional per a Rwanda i l'ex-Iugoslàvia, la Comissió Interamericana de Drets Humans i el Tribunal Europeu de Drets Humans han considerat que la violació pot arribar a ser un crim de guerra o de lesa humanitat, un acte de genocidi o un acte de tortura en funció de les circumstàncies en les quals fos perpetrada.¹⁹ A més, s'ha ampliat la categoria d'abusos sexuals que constitueixen un crim de violació. No obstant això, analistes i organitzacions de dones han advertit de la importància que la violència sexual com a arma de guerra s'analitzi en un marc més ampli. Un focus d'atenció exclusiu en la violència sexual com a arma de guerra pot portar que els governs i els organismes internacionals se centrin en la lluita contra la violència sexual oblidant que aquesta ha de formar part dels esforços per integrar la dimensió de gènere en tots els àmbits i fases de la construcció de la pau, tal com estableix la resolució 1325. Els processos de construcció de pau que incorporin la perspectiva de gènere abordaran necessàriament la violència sexual com a arma de guerra, ja que en l'actualitat es tracta d'un dels principals impactes en termes de gènere dels conflictes armats. Tanmateix, els esforços únicament centrats en la lluita contra la violència sexual poden deixar de costat altres assumptes, com la presència de les dones en les negociacions de pau, l'elaboració d'agendes de gènere per a aquestes negociacions o el disseny de processos de construcció de pau postbèlica amb perspectiva de gènere.

vida política i pública, especialment en les discussions polítiques d'alt nivell com les negociacions de pau. Finalment, els nivells de violència sexual i de gènere i la impunitat continuen sent extremadament alts i no hi ha estratègies nacionals coherents i ben dotades de fons per fer front a aquests problemes.

b) La dimensió de gènere en els processos de pau

Quant a la incorporació de la perspectiva de gènere en els processos de pau, cal destacar que el Govern de les Filipines va nomenar Annabelle T. Abaya assessora presidencial per al procés de pau, en substitució d'Avelino Razon. Abaya ja havia participat anteriorment en el panel governamental per a les negociacions de pau amb el grup armat d'oposició NPA. La nova assessora presidencial va assenyalar que desitjava que les qüestions vinculades a les dones i als pobles indígenes formessin part de les agendas de les negociacions de pau de manera important. A més, Abaya ha afirmat que pretén que un major nombre de dones tinguin una participació directa en els processos de pau a les Filipines.

En el marc del procés exploratori de pau que està tenint lloc a Turquia per posar fi al conflicte amb el grup armat d'oposició kurd PKK,²⁰ es van produir diverses trobades entre familiars de soldats turcs i integrants del PKK morts com a conseqüència del conflicte. Es tracta de

trobades sense precedents, l'objectiu de les quals és promoure la reconciliació entre les parts en conflicte. En una de les trobades, que va tenir lloc a la ciutat de Diyarbakir, mares d'integrants del PKK van oferir mocadors de color blanc a mares de soldats turcs com a símbol de pau.

A Colòmbia, amb motiu del Dia Internacional de la No Violència contra les Dones, l'organització Ruta Pacífica de las Mujeres i altres organitzacions de la societat civil van convocar una mobilització nacional amb el lema "Tots i totes a la taula. Negociació política del conflicte ja" per demanar una sortida negociada al conflicte armat en un procés en el qual les organitzacions, moviments socials, partits polítics i societat en general tinguin un paper en la construcció de la pau.

Dones de l'Índia, el Pakistan i l'Afganistan es van reunir diverses vegades durant l'any a Delhi (Índia), Peshawar (Pakistan) i Kabul (Afganistan) amb l'objectiu d'enfortir les aliances entre les organitzacions de dones dels tres països i tractar la qüestió de la participació de les dones en els diferents processos de pau que tenen lloc a la regió. Les participants van destacar els enormes obstacles que representa la legislació discriminatòria vigent als països i van apuntar la necessitat que es garanteixi la presència de dones als fòrums polítics, com la Jirga (assemblea tradicional) entre l'Afganistan i el Pakistan.

19. Vegeu les sentències d'Akayesu a Rwanda, Furunzija a Iugoslàvia, Mejia a la Comissió Interamericana i Aydin al Tribunal Europeu de Drets Humans.

20. Vegeu el capítol 3 (Processos de pau) i l'oportunitat de pau "Les iniciatives per resoldre la qüestió kurda a Turquia".

c) La violència sexual en les negociacions de pau

Malgrat que la violència sexual ha estat reconeguda com una de les principals amenaces a la pau i a la seguretat, especialment en els contextos de conflicte armat, continua sent un tema absent en la majoria de processos de pau i, de manera més específica, en les negociacions de pau. L'any 2008, el Consell de Seguretat de l'ONU, a través de la resolució 1820 sobre la violència sexual en els conflictes armats, va reconèixer que aquesta suposava un perill per a la pau i la seguretat internacionals, i va fer una crida per a una major atenció a aquesta qüestió als responsables en la prevenció i resolució de conflictes, així com en la construcció i manteniment de la pau.

La inclusió de la qüestió de la violència sexual en les negociacions de pau representaria un avenç important al mateix temps que és un requeriment segons la resolució 1820. Nacions Unides ha fet una sèrie de recomanacions per facilitar aquesta inclusió, dirigides tant a les parts en conflicte com a aquells que exerceixen tasques de facilitació i mediació.²¹

En primer lloc, es recomana la inclusió del tema de la violència sexual en els acords previs a la firma d'alto el foc, especialment pactes que garanteixin l'accés humanitari. Això permetria, d'una banda, millorar l'atenció a les víctimes de la violència sexual i, de l'altra, faria més evident davant de les parts enfrontades que la violència sexual pot constituir un crim de guerra i és una greu violació del dret internacional.

La segona recomanació estableix que els acords d'alto el foc i de cessació d'hostilitats han d'establir explícitament que la violència sexual està prohibida i que els equips de supervisió d'aquests acords faran seguiment de possibles casos de violència sexual, a més de tenir competències per denunciar-los. El fet que no s'hagi inclòs específicament una referència a aquest assumpte ha dut a una falta de supervisió durant els acords d'alto el foc o cessació d'hostilitats.

En tercer lloc, es recomana que els acords sobre qüestions de seguretat, bé a través de provisions transicionals, operacions de manteniment de la pau o institucions de seguretat postbèl·liques, contemplin la prevenció de la violència sexual. A més, els programes de DDR han d'abordar diversos elements relacionats amb la violència sexual: les necessitats de les dones i les nenes associades als grups armats; el risc que la violència sexual augmenti amb el retorn dels combatents desmobilitzats a les seves comunitats; i el repte que representa impedir que els responsables de violacions de drets humans, entre aquestes la violència sexual, s'integrin a les Forces Armades d'un país.

La quarta recomanació apunta a la necessitat que les provisions de justícia que es contemplin en els acords de pau estableixin que la violència sexual sigui conside-

rada tan prioritària com altres crims segons el Dret Internacional. La majoria d'acords de pau han ignorat aquest tipus de violència, sense que s'hagi aconseguit protegir les víctimes de manera adequada ni s'hagi perseguit judicialment els responsables d'aquest tipus de violència.

Finalment, es recomana que els acords de pau tinguin en compte les necessitats de recuperació de les dones víctimes de la violència sexual a mig i llarg termini, a través de la prestació de serveis sanitaris i psicosocials; la creació d'oportunitats econòmiques; reformes educatives encaminades a posar fi a l'estigma i els prejudicis vers les víctimes de la violència sexual; reformes en el sector de seguretat; commemoració pública de les víctimes en el cas que aquestes ho desitgin.

La incorporació de la violència sexual a les agendes de les negociacions requereix que la seguretat es contempli des d'un prisma més ampli. Aquest permetria una aproximació multidimensional en què la violència contra les dones es podria considerar una amenaça a la seguretat i no només una agressió individual contra les dones. La inclusió de la violència sexual a l'agenda dels processos de pau suposa un increment en les possibilitats que aquesta violència sigui perseguida i castigada, mentre obre la porta a una major protecció de les dones supervivents de la violència. El reconeixement explícit de la violència sexual en el text dels acords de pau representaria un canvi significatiu per a moltes dones que podria tenir implicacions concretes en la millora de les seves condicions de vida i podria portar que les amnisties acordades després del final dels conflictes armats excloguessin els actes de violència sexual com a amnistiables.

d) Arquitectura de gènere a Nacions Unides

L'Assemblea General de l'ONU va aprovar per unanimitat una resolució per a la creació d'una **agència de Nacions Unides dedicada als drets de les dones i l'equitat de gènere** que agrupi sota un únic paraigua institucional les diferents entitats que actualment treballen sobre les qüestions d'equitat de gènere i drets de les dones a Nacions Unides: el Fons de Nacions Unides per a les Dones (UNIFEM), l'Institut Internacional d'Investigació i Formació per a l'Avenç de les Dones (INSTRAW), la Divisió per a l'Avenç de la Dona (DAW) i l'Oficina de l'Assessora Especial del Secretari General per a Assumptes de Gènere (OSAGI). Des de l'any 2006 una coalició internacional d'organitzacions de dones –GEAR Campaign (Gender Equality Architecture Reform)²²– havia promogut la creació d'aquesta entitat, que hauria d'elevat el perfil polític dels assumptes de gènere al si de Nacions Unides. La nova agència estarà encapçalada per una Secretaria general adjunta. Cap de les institucions que existeixen actualment té el poder polític ni la capacitat econòmica d'altres agències de Nacions Unides, com UNICEF o el PNUD.

21. "Conflict Related Sexual Violence and Peace Negotiations: Implementing Security Council Resolution 1820". Report on the High-level Colloquium organized by DPA, DPKO, OCHA, UNDP and UNIFEM on behalf of UN Action Against Sexual Violence in Conflict, and in partnership with the Centre for Humanitarian Dialogue. 22-23 de juny de 2009, Nova York.

22. Per a més informació sobre aquesta campanya, vegeu <<http://gear.collectivex.com/>>.

Les organitzacions de la societat civil van sol·licitar el nomenament urgent de la persona que estarà al capdavant de la nova entitat perquè pugui ser operativa durant el procés de revisió dels compromisos adquirits a la Conferència Mundial de Beijing, conegut com a Beijing+15, que tindrà lloc el març de 2010. A més, van demanar als països donants que comprometin almenys 1.000 milions de dòlars per garantir un finançament adequat i suficient.

El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, haurà de redactar un pla global en el qual s'especifiquin els detalls relatius a la nova agència, incloent les qüestions de caràcter organitzatiu, el finançament, com també la composició del comitè executiu que supervisarà les activitats operacionals.

Prèviament a l'aprovació per part de l'Assemblea General de l'ONU, durant la celebració de la 53a sessió de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona de Nacions Unides, la campanya GEAR va presentar un document reclamant la creació d'una entitat i va destacar l'actual falta de lideratge, com també la falta de mecanismes per posar en pràctica molts dels compromisos adquirits en matèria d'equitat de gènere. Els punts previstos per GEAR incloïen el fet que l'esmentada entitat estigués dirigida per una persona que ostentés el càrrec de secretari general adjunt i que estigués dotada amb els recursos suficients, a més de tenir un mandat polític i programàtic fort.